

ביו-בליץ: סקר טבע שיתף את הקהל הרחב בתיעוד מגוון מינים

Posted on 3 במאי 2024 by שוש להב

במסגרת סקר טבע שנערך לראשונה בקיבוץ נאות סמדר, שחבריו רואים בו כפסיפס של בתי גידול מגוונים ומורכבים, התגלה מין שפירית חדש לישראל

Categories: [מה חדש?](#), [ראשי](#)

Tag: [טבע](#)

לאחרונה, נערך בקיבוץ נאות סמדר שבערבה, ביו-בליץ - סקר טבע "דחוס" של 24 שעות, שמשתף את הקהל הרחב בתיעוד מגוון מינים - שיתוף פעולה בין מיזם טבע-ביז המשותף לחברה להגנת הטבע והמשרד להגנת הסביבה, מרכז הצפרות של החברה להגנת הטבע, מרכז הצפרות אילת וקיבוץ נאות סמדר, במסגרתו השתתפו מיטב חוקרי המגוון הביולוגי מהערבה, הנגב ושאר הארץ, אקולוגים של רשות הטבע והגנים, סטודנטים ממכון ערבה ותלמידי בתי הספר בנאות סמדר ובערבה הדרומית.

המשתתפים חקרו כל פינה בקיבוץ וסביבותיו, סימנו מה ראו, מה יכול להפריע למגוון הביולוגי שם ואיך אפשר לשפר את מצבו, הקשיבו לציפורים נודדות, חיפשו חרקים בשיחים, פרפרים בגינות, זוחלים מתחת לאבנים ובבורות, צמחים נדירים בוואדיות שחוצים את הקיבוץ ומצאו יונקים שתועדו במצלמות תנועה ומשטחי פחם שמשאירים עקבות.

במסגרת הסקר גילה **רע שיש**, סטודנט לתואר שני במעבדה של **פרופ' ניר ספיר** מהחוג לביולוגיה אבולוציונית וסביבתית באוניברסיטת חיפה, שמחקרו עוסק בנדידת שפיריות, מדריך וסוקר במרכז הצפרות של החברה להגנת הטבע, ממצא אחד שבלט מעל הכול: מין חדש של שפירית שלא תועד עד כה בישראל, בשם - *Paragomphus sinaiticus*. לדבריו, מכיוון שעדיין אין שם רשמי בעברית, ניתן לה השם הזמני "מלקטית סיני".

"מין זה ידוע מרצועת המדבריות הסהרו-ערבית, מעומן ואיחוד האמירויות דרך ערב הסעודית, תימן, מצרים סודן צ'אד ועד ניז'ר. גילינו אוכלוסייה שכוללת פרטים בוגרים לאחר ההגחה מהנשל, נשלים, וזחלים. מוקדם לומר האם מדובר באוכלוסייה בת קיימא שחמקה מעינם של אנשי השפיריות הישראלים, או שמא מדובר באפיזודה חולפת. נמשיך לעקוב אחר האוכלוסייה בזמן הקרוב כדי לאמוד את מצבה", הוא אומר.

השפיריות הן תת-סדרה של חרקים טורפים, אשר תלויים במקווי מים לצורך רבייה. השפיריות קרובות לשפיריות, אך נבדלות במבנה הכנפיים. הזחלים חיים במים, ומגיחים מהמים לצורך התנשלות והגחת הבוגר בעל הכנפיים. לאורך כל מחזור החיים השפיריות טורפות וניזונות ממגוון רחב של טרף, ביניהם זחלי יתושים במקווי מים, מה שהופך את השפיריות לידדות האדם.

מין חדש של שפירית שלא תועד עד כה בישראל. צילום איתי שני "בישראל תועדו עד כה 67 מיני שפיריות ושפיריות, חלקן נכחדו ככל הנראה בעקבות ייבוש ימת החולה, וחלקן נדירות מאוד ונמצאות בסכנת הכחדה. מציאת מין חדש לארץ, היא אירוע מרגש, אך יש לציין כי אוכלוסייה קטנה בקצה תחום התפוצה, ובבית גידול קטן ומבודד עלולה להימצא בסכנת הכחדה מקומית. יש לנו אחריות ללמוד כיצד לשמור עליה", מוסיף שיש.

פרופ' ניר ספיר, ראש המעבדה לחקר תעופת בעלי חיים וראש החוג לביולוגיה אבולוציונית וסביבתית באוניברסיטת חיפה: "הגילוי של המין החדש של השפירית, מצביע על כך שגם לאחר שנים רבות של תצפיות וסקרים, ישנם עדיין פערי ידע משמעותיים בהבנה של תפוצת חרקים ובעלי חיים נוספים בישראל. באופן ספציפי, מספר האנשים העוסקים בתיעוד של תפוצת שפיריות ושפיריות בישראל הוא זעום. היכולת שלנו לנטר את המגוון הביולוגי בישראל לאורך זמן כדי לבחון את ההשפעה של שינויים סביבתיים שונים, כולל אלו שמקורם בפעילות האנושית, תלוי בכוח אדם מקצועי זה, שתרומתו לשמירת הטבע בישראל חשובה ביותר".

טבע-ביז, הוביל עד כה כעשרים מיזמים מול חברות תשתית, אגודות חקלאיות, ואתרי תיירות. המיזם מסייע לחברות למפות את ההשפעות שלהן על המגוון הביולוגי, לאתר הזדמנויות עסקיות, ומטמיע פרוטוקולים חדשניים, המאפשרים מזעור השפעות שליליות על הטבע, לצד העצמת תועלות כלכליות משמירה עליו. בסבב הנוכחי מתקיימים ארבעה מיזמים: חברת התשתית יפה נוף, אגודות חקלאיות צבר קמה וחקלאי העמק, ושיפור בתי הגידול של קיבוץ נאות סמדר.

"במסגרת פרויקט שימור טבע מבוסס קהילה, שמובל על ידי אנשי קיבוץ נאות סמדר, ושתכליתו הבנה שביטם אינו רק בית עבורם, אלא גם למגוון בילוגי גדול, מופו התשתיות הטבעיות במרחב הקיבוץ ומפותחת תוכנית לשמירה והעצמת המגוון הביולוגי, בדגש על תפקוד הקיבוץ כנקודת עצירה ותדלוק לעופות נודדים. זאת, כמודל לאזורי מגורים חלקאות וכאתר תיירות אקולוגי, שניתן יהיה ליישם גם בישובים כפריים נוספים בישראל", אומר **נועם וייס**, מנהל מרכז הצפרות אילת וצפר בכיר במרכז הצפרות הישראלי בחברה להגנת הטבע.

ענת שאול, מקיבוץ נאות סמדר: "חברי הקיבוץ מתייחסים אל ביתם לא רק למקום למגורים ולפרנסה, אלא כפסיפס של בתי גידול מגוונים ומורכבים, שבהם גם מגוון גדול של חיות בר משתמשות. הטבע הוא חלק מהמקום, הוא חי איתנו, משולב בחיינו, אנו חולקים איתו את מה שבנינו ויצרנו והטבע איתנו כאן, ובגדול. נאות סמדר היא נאת מדבר אורגנית לגמרי, וזו אחת הסיבות לכך שיש כאן שפע של חרקים מעניינים, שגם מושכים ציפורים ובעלי חיים אחרים. בעזרת פרויקט טבע ביז, ננסה לעלות מדרגה ולשפר את בית הגידול שקיים כאן ממילא, ברזולוציות יותר מדויקות. ההזדמנות ליהנות מהטבע והסביבה, היא חלק מאיכות החיים שלנו, וחשובה כאן ההדדיות והתרומה החוזרת של הקהילה".

לקריאה נוספת על מיזם טבע-ביז, המשותף למשרד להגנת הסביבה ולחברה להגנת הטבע: [לחצו כאן](#)

מוזמנים גם לבקר בקבוצת הפייסבוק שלנו 'טיול משפחתי בארץ ובעולם